

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Поля Стоянова Кацамунска, УНСС, факултет „Управление и администрация“, катедра ”Публична администрация”, Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3 “Политически науки“, шифър 05.11.02 Политология (Европеистика – Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност)

Автор на дисертационния труд: Надя Асенова Бирежакли

Тема на дисертационния труд: Регионалната политика на ЕС през програмния период 2014-2020 – нови измерения на изграждане на положителна идентификация с ЕС

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на Научно жури съгласно Заповед № РД 38-700/11.12.2019 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ и Решение на Факултетния съвет на Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ от 3.12.2019 г. , протокол №4 във връзка с провеждане на защита на дисертационния труд за присъждане на ОНС „доктор“ на Надя Асенова Бирежакли

1.Обща информация за автора на дисертационния труд

Авторът на дисертационния труд Надя Асенова Бирежакли е докторант в редовна форма на обучение, зачислена със Заповед № РД 20-111/19.01.2016 г. в научно направление 3.3 Политически науки (Европеистика – Политологични изследвания на ЕС – европейска идентичност) и е отчислена с право на защита със Заповед № 453/14.02.2019 г. Надя Бирежакли има бакалавърска степен по публична администрация от СУ „Св. Климент Охридски“ (2007-2011), след което последователно завършва две магистърски програми – Право на Европейския съюз (международна програма на СУ „Св. Климент Охридски“ и Университета на Лотарингия, Франция, 2011-2012) и Европейски проекти (2014-2015). През периода 2016-2018 г. Надя Бирежакли участва в три научно-изследователски проекта, две международни летни докторантски училища, проведени в Китен, България и Дъблин, Ирландия, както и в една научна визита в Ягелонския университет, Полша. Заслужава да се отбележи факта, че само през 2018 г. докторантката участва в две научни конференции, проведени в СУ „Св. Климент Охридски“, едната от които е посветена на младите изследователи.

2.Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на Надя Асенова Бирежакли е разработен в обем от 270 страници и се състои от увод, списък на използваните съкращения, изложение в 4 глави, заключение и библиография. Съдържанието на главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава е направено кратко обобщение и са изведени по-важните изводи. Библиографията съдържа общо 198 литературни източници,

нормативни актове и официални документи, от които 51 са на български език, а останалите 147 – на английски и френски език. Приложенията (общо 7) са обособени в отделно книжно тяло в общ обем от 182 стр.

Най-общо казано, дисертационният труд е посветен на въздействието на европейската регионална политика върху възприятието на ЕС и процеса на формиране на идентичност в европейски контекст. Това е въпрос, който в научната литература все още не е напълно разработен и изследван, въпреки че през последните години европейската тематика, и в частност европейската идентичност, са застъпени в множество разработки и изследвания на водещи български и чужди автори. Затова смятам за обосновани и аргументирани вижданията на автора, че съществува дефицит на научни изследвания по тази проблематика и, че е налице „изследователски вакуум“ относно ролята, значението и взаимната обвързаност на регионалната политика с нейния интегриран инструментариум и степента на идентификация с ЕС (стр. 4).

Изложените от автора съображения относно избора на темата правят разработката особено актуална, значима и десертбилна. В уводната част на изследването се съдържат необходимите реквизити за такъв тип разработки. Определени са обектът и предметът на изследване, които са в необходимата степен хармонизирани: обект - регионалната политика на ЕС през програмен период 2014 – 2020 г., а предмет - разкриването на новите измерения на положителна идентификация с ЕС, т.е. разкриването на нови измерения на обвързаност/привързаност към ЕС, било то експлицитни, или имплицитни (стр.5). Дефинирана е основната цел на труда: да се потърси отговор на въпроса дали регионалната политика на ЕС оказва влияние върху възприятията на европейските граждани за ЕС и идентификацията им с ЕС, като конкретният изследователски фокус е

отправен към въздействието на регионалната политика на ЕС през програмен период 2014 – 2020 г. (стр.6). На тази основа са изведени пет изследователски задачи (стр.7), чиято последователна реализация определя логическата структура на изложението.

Добре открити са основните ограничения и предизвикателства пред изследването. Приемам въведените от автора ограничения, посочени във въведението на стр. 8-9, защото това говори за реализъм и дълбочина на анализа. Интердисциплинарният характер на изследването задава необходимостта от използване на комплексен инструментариум от изследователски методи. Използваният от автора инструментариум съответства на спецификата на разглежданата проблематика и включва анализ и синтез; документален анализ; исторически метод (хронологичен преглед); вторичен анализ на данни от Евробарометър; собствено качествено изследване под формата на фокусгрупови дискусии, както и разглеждане на изведените данни в сравнителна перспектива с обобщените данни от фокус групите, проведени в рамките на международния изследователски проект COHESIFY.

Добро впечатление прави използвания от автора ясен и точен в терминологичен отношение език. В хода на изследването авторът демонстрира добра теоретична подготовка, с осигурена релевантност на терминологията.

На този основа може да се направи обобщението, че концептуалната рамка на дисертационното изследване е добра основа за неговото успешно провеждане.

3.Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Оценявам положително възприетия от автора подход, защото структурата на дисертационния труд съответства на поставените цел и задачи и “подказва” за логическата последователност на цялостното изследване, включително и възможностите за доказване на авторовата теза. Всеки един от сегментите на дисертационния труд е формулиран и представен в унисон с изискванията за форма и съдържание. Всяка една от главите на дисертационния труд има своята завършеност, както и убедително доказана взаимозависимост с останалите елементи на изследването.

Споделям разбирането на автора, че интердисциплинарният характер на изследването задава необходимостта от две теоретични глави. Първа глава на дисертационния труд е посветена на изясняването на понятията „идентичност“, „европейска идентичност“ и „идентификация с ЕС“ и докторантът много добре се е ориентирал в сложния лабиринт на тази проблематика, като преразглежда и преосмисля в европейски контекст класически понятия на политическата наука като „политическа общност“; „политическа идентичност“; „политически връзки“ и „легитимност“. Втората глава е посветена на търсенето и установяването на връзката между регионалната политика на ЕС и процеса на идентификация с ЕС. Авторът разглежда регионалната политика на ЕС е като публична политика, която няма за пряка цел да конструира обща европейска идентичност, но по ред причини следва да се разглежда и като инструмент със значим потенциал за въздействие върху формирането на идентичност в европейски контекст. Специален акцент в тази глава се поставя на историческия преглед на възникването и развитието на регионалната политика на ЕС, като са разгледани съответните

нормативни, финансови, стратегически и оперативни измерения на промяна. На тази основа е направен анализ на правната и финансовата рамка на политиката за програмен период 2014 – 2020 г. и обвързаността ѝ със стратегия „Европа 2020“, за да се изведе тезата, че въведените нови аспекти във функционирането на политиката биха могли да окажат въздействие върху възприятията на гражданите и тяхната положителна идентификация с ЕС, които авторът обобщава в пет направления.

Архитектурата на емпиричното изследване е представена в трета глава, като първо са проследени етапите на промяна в подхода на измерването на европейската идентичност. Направен е хронологичен обзор на изследвания, свързани с изследваната проблематика, изведени са факторите, оказващи въздействие върху приноса на регионалната политика на ЕС за изграждане на положителна идентификация с ЕС и е обоснована методиката и използваните методи за реализация на изследването (количествен метод – вторичен анализ на данни, и качествен метод – провеждане на фокусгрупови интервюта). Споделям напълно схващането, че прилагането на смесени методи на изследване допринася в по-голяма степен за по-широкото и дълбочинно разбиране на изследваната проблематика, защото „всеки метод осветлява различни нейни аспекти“.

Методологията за провеждане на качествено изследване и за представяне на резултатите е заимствана от интердисциплинарен изследователски проект COHESIFY, разработен от изследователи от 8 европейски университета през периода 2016 – 2018 г. Проведените фокус групи включват от 4 до 8 респонденти в група от два региона в България - Югозападен и Южен централен, като общият брой на респондентите в изследването е 37 души, български граждани от широк възрастов спектър

(от 20 до 61 г.). Използваният въпросник е структуриран въз основа на валидирания въпросник от проекта COHESIFY, който включва въпроси, групирани в три модула. В тази връзка следва да се изведе и подчертае основната разлика в теоретичната рамка на авторското изследване и тази на изследването COHESIFY, защото ако изследването COHESIFY има за задача да изведе експлицитните измерения на идентификацията с ЕС, то изследването на автора цели да открие и т.нар. имплицитни измерения на идентификация с ЕС.

Анализът на резултатите от емпиричното изследване е представен във последната четвърта глава. Анализиранияте резултати от проведените фокусгрупови дискусии са обобщени и разгледани в сравнителна перспектива с обобщените данни от фокусгруповите дискусии, проведени в рамките на проекта COHESIFY. Приложени са таблици (общо 6), които онагледяват получените резултати и на тази основа са направени важни изводи и заключения. Затвърждава се извода, че информираността е ключова предпоставка за изграждането на положителни възприятия за политиката и нейните резултати, но ако комуникирането на политиката е общовалидно предизвикателство, то корупцията и злоупотребите е много по сериозно предизвикателство в рамките на българския контекст. Проведеното от автора изследване показва нюансирана картина на възможностите и измеренията на въздействие на регионалната политика на ЕС върху процеса на идентификация с ЕС. Изследването разкрива, че значима роля за идентификацията с ЕС се придава на културните и гражданските компоненти като неразривно свързани при формирането на чувство на споделена европейска идентичност, но също така и на общи цели, ползи, възможности, потенциал, общностно развитие и благополучие. Това откроява когнитивните измерения на европейската

идентичност и проекцията ѝ в бъдещето, като отрежда важна роля на регионалната политика на ЕС за нейното конструиране.

Заклучението на дисертационния труд е логичен резултат от направения в четирите глави анализ.

4.Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд има своите доказани приноси. Не намирам основание да подлагам на съмнение постиженията на автора, които приемам за негово лично дело. Разработката обогатява теорията по изследваната проблематика, запълва пропуски в научната литература и допринася за изясняване и разбиране на възприятията на ЕС, европейската регионална политика и европейската идентичност на национално и регионално равнище

Като заслуга на настоящия труд отчитам обстоятелството, че това е едно от първите изследвания, проведени в България, което по своя характер изследва въздействието на регионалната политика на ЕС върху възприятията на гражданите за ЕС и процеса на идентификация с ЕС. Самото изследване е добра основа за сравнителен анализ и проследяване на тенденциите в по-широк европейски контекст, като не само се опира на проведени изследвания в други държави-членки, но и доразвива важни аспекти на методологията и инструментите за провеждането на подобри изследвания.

За приносен момент с теоретико-методически характер приемам извеждането и обосноваването на връзка между регионалната политика на ЕС и процеса на положителна идентификация с ЕС. Смятам за необходимо да се подчертае, че разработката допринася за разкриването

на различни отправни точки и перспективи за бъдещи проучвания и научноизследователски усилия.

Обобщената оценка на дисертационния труд е, че изследването на Надя Асенова Бирежакли се отличава със сериозност и задълбоченост и, без съмнение, обогатява и допълва съществуващите теоретични знания и натрупания практически опит в тази интердисциплинарна научна област.

Не съм установила плагиатство по чл.2б от ЗРАСРБ. Изпълнени са минималните национални изисквания по ЗРАСРБ.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Към автореферата е приложен и списък с публикациите на автора, пряко свързан с темата на дисертацията. Списъкът включва общо 5 публикации на български и английски език, 3 от които са самостоятелно разработени, а останалите две в съавторство. Това показва, че е осигурена необходимата публичност на изследователския процес във връзка с разглежданата проблематика.

6.Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен в обем от 48 страници и представя синтезирано съдържанието на дисертационния труд. Направен е съгласно изискванията на ЗРАСРБ и съдържа необходимите атрибути.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Безспорна е актуалността на темата на дисертационния труд, а постигнатите научни и научно-приложни резултати са неоспорими. Това ми дава основание да отправя препоръки, ориентирани към задълбочаване и надграждане на постигнатото в настоящето изследване.

9. Заключение

Представеният за защита дисертационен труд има характера на завършено научно изследване. Получените научни резултати имат приносен характер, което ми дава основание да считам, че дисертационния труд отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Предвид на гореизложеното с пълна убеденост изразявам положителна оценка на дисертационния труд на Надя Асенова Бирежакли, докторант в редовна форма на обучение по професионално направление 3.3 “Политически науки“ (Европеистика – Политологични изследвания на ЕС – Европейска идентичност) и препоръчвам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

20 декември, 2019 г.

София

Подпис:

(проф. д-р Поля Кацамунска)